

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

A Debreceni Protestans Lap
könyvnyomdája Debrecen,
Nyomtató-utca 9. sz. A hova a
lap szétküldésére vonatkozó fel-
szólamlások küldendőek. Minden-
nemű nyomdai munkákat felvál-
lalunk és jutányos áron végeztünk.

Megjelen hetenként egyszer szombaton, másfél lpen.
Előfizetési ár: egész évre 12 korona, félévre 6 korona.
Hirdetések jutányos áron közöltetnek.
Egy e s z á m á r a 30 f i l l é r.

A szerkesztőség és kiadóhivatal
Debrecen, Nyomtató-utca 9. sz.
A hova a lap szellemi és anyagi
ügyeire vonatkozó összes közle-
mények, kéziratok, előfizetési
és hirdetési díjak küldendőek.

A sajtó.

A kath. templomokban ott az örök lámpa, a soha nem pihenő gondviselésnek folyton égő szimboluma. A mi templomainkban ilyen külső jelvény nincs és intézményeink felett földi mécs nem világol, azok felett a lélek örködik. A Szentlélek és a közlélek, mely úgy az igehirdetésben, mint az alkotmányos változások rendjén, élőszóval és írásban, templomokban és a sajtóban megnyilatkozik.

A sajtóban. Miféle csodálatos készítmény és mi lehet ez? hogy benne a lélek és a közlelkiismeret szava szólhat?

Egy rege járt szájról-szajra a régi egyiptombeliek közt, a mesés Fénixsz madárról, mely messzé tengeren tülről átrepült, csodás fészket rakott, önnönmagát égeté s folyton fogva megújodott.

A régi történetirók csodás dolgokat tudnak elmondani két szoborról, mik bűbajos hangon zendültek a kelő napon. A népmesék varázstükörről beszélnek, melyben az egész világ rögtön meglátható, sípról, melynek szava a világ tulsó végére elhallik és botról, mely látatlanul magától csap le a vétkezőre. Mind e regék valósággá válnak a könyvnyomda, a sajtó utján.

Egy másik csipkebokor ez, melyben a megismerésnek lángja gyulad, csodás kürt melynek hangjára ellenséges falak ledőlnek, ítélet, melynek utána hatalmas bűnösök megremegnek, elvetett szegények és gyengék megbátorodnak s az ártatlanoknak ártatlansága megmutattatik.

Fenséges a tett, a teremtő szó, nagyszerű az emberi hang, mely hallás utján a hitet is eszközlí. De szinte az egész írás is Istentől ihlettetett és alkalmas mind a feddésre, mind a bátorításra s az írásban is a nagy Isten kegyelme és ereje vagyon.

Az ige hirdetésének, a kinyilatkoztatás megőrzésének, a gondolatok szemléltetésének, az eszme megfoghatóvá tételének, elterjesztésének csodálatos eszközlője ez.

Mózes ennek segélyével vési táblákra az erős Jehova Istennek tizparancsolatát a zsidó néphez. A láthatatlan kéz ez által rajzolja fel a titkos jelentőségű szavakat a babyloniai királyi palota falára. Maga a Megváltó is felhasználja az írást, hogy előadását megrázóbbá tegye, midőn pálcájával a porba jeleket rajzol . . . Csak mi a tisztított vallás hivei nem tudunk élni azzal s mi kicsinyeljük a nyomda, a sajtó hatalmát.

Kicsiny tag a nyelv, mégis nagy dolgokat hánytorgat. Kicsinyek az ólom katonák s mégis rajtok dől el a világosságnak és a setétségnek harca. Nem kell hát kicsinyleni az isteni kinyilatkoztatás modern eszközét s ha szinte vizsgálni tartozunk hogy vajjon minden lélek Istentől való-é, most midőn a prot. sajtó munkásainak együttes kérő szava s abban a közlélek beszéde hallik, meg ne keményítsük a mi sziveinket és értsük meg azokat, a melyek a mi javunkra valók.

Vándor.

A lelkészek helyzete.

Azon meggyőződésben vagyok, hogy a lelkészek helyzete nem pusztán anyagi szempontok miatt tarthatatlan, mindazonáltal átal tudom érezni a nyomoruságot melyben vagyunk és keserülöm is azt.

Egy lelkésztársam levele fekszik előttem, melyben panasolja, hogy az 1600 koronás fizetéséből négy gyermekének taníttatását nem képes teljesíteni, nem képes kiadásait valami előleg nélkül fedezni. Az előleg a kongruából kellene.

Tudnék ilyen levelet még többet, ehez hasonló példát pedig százat is felsorolni. De száz levélből és példából is csak arról lehetnének okosok, hogy a lelkészek anyagi helyzete tarthatatlan.

Ime most elérték végre azt, hogy nekik is nyugdíjintézetek legyen és csak meg kell nézni a különböző egyházi lapokat, mily keserű lett a szájokban az ize az emiatti örömmek, hogy riasztják egymást sokszor a való tényállást is tulozva az emberek.

Ha az egyházak vezetői nem tesznek róla, ez a nyugdíjintézet egész ellenkező hatást fog kiváltani és teljessé teszi a lelkészek elkeseredését, melynek fenyegető moraja napról-napra erősbödik.

Az a hang, a melyen ezeket az ügyeket tárgyalják, már is aggodalomkeltő s féltő, hogy még gonoszabb dolgok is következnek. De ha nem következnek is, elég szomorú állapot a a lelkészek gyorsan haladó eladósodása, a mely lehet a hibás beosztás is növelt, melyet a kilátásba helyezett nagyobb fizetés reménye is előmozdított, de a mely mégis alapjában a miatt állott elő, mert 1600 koronából a családot fenntartani nem lehet.

A zsinat törvénybe igtatta a 2400 koronás alapfizetést. A 48. XX. t.-c. kimondja, hogy az egyházi és iskolai terhek az állam által teljesítenek. Tessék azért ezt a 2400 koronát és járulékait az egyház vezetőinek az állammal szemben biztosítani és kieszközölni.

Egyházkerület, konvent emeljék fel szavukat és ne kerüljék a forró kását. Ha nem muszály; az egyházi javak elvétele nélkül, de ha másként nem megy; azok elvételével is végre kell a 48. XX-at hajtani. Követelni kell a lelkészek tisztességes javadalmazását és bátran oda kell lépni az országgyűlés elé. Most van a napirenden a kath. papok kongruája is. Azoknak is kevés 1600 korona. Meglehet találni az összeköttetést velök, ha illetékes helyről keresik és meglehet nyerni az ügyet. De tenni kell érette

valamit; tenni kell hamar és tenni kell nyíltan. A lelkészek javadalmazása, a 48. XX. s az egyházak egyenlő segélyezési ügye nem lehet pusztán személyes ügy többé, mely hol Bánffy hol Tisza, hol más nevét vesse előtérbe. Erről nekünk provideálni kell. Az állam míg a mai alapon áll s az egyenlő segélyezés elvét vallja: a mi jogos követeléseink elől sokáig ki nem térhet.

És miután szinte sokáig várni nem lehet, addig is meg kell tenni az egyháznak magának a mi megtehető.

Sok megtehető. Első sorban az, hogy a lelkészek gyermekei számára Sárospatakon, Pápán, Budapesten, Debrecenben, Kolozsváron internatusok állíttassanak. Azután, hogy a nyugdíjintézeti járulékok 4600 koronáig mindenütt az egyházkerületek által fedeztessenek.

Mindezekre alapul szolgáljon a nyugdíjintézetre, közigazgatási költségekre és az egyházi adó kevesbitésére adott 3,000,000 koronának minket illető része.

Nem a teljes összeg s nem is örökre, hanem olyan formán, hogy a közigazgatási költségek fedezése, mint az adókedvezmény igénybevétele eltekintvén némely rendkívüli esetektől csak 1909-re vegye kezdetét, 1909-ig pedig az e címen minket illető osztalékból internatusok és árvaházak állíttassanak, az egyszersmindenkori befizetések a nyugdíjintézet részére teljesítenek. A lelkészek pedig csak az 1600 koronán felüli rész után fizessenek.

Ennyit csak meglehet okkal-móddal tenni. A hivek eddig vártak a teher könnyítésére, ott a hol várhatnak, várjanak még egy évig. A türehetlen helyzeten pedig segítsünk úgy a hogy lehet.

Én azt hiszem, hogy lehet, ha egyakarattal leszünk és a kerületek is akarják. Hogy pedig akarják, a lelkészi kar maga is lépjen sorompóba. De nemcsak arra, hogy anyagi helyzete megjavuljon; még több teendő vár rá belső helyzetének megépítésére nézve. Mert kétségtelen az, hogy a lelkészi szolgálat értékének alábbszállásában van a baj igazi kulcsa. Meg kell sokszorozni e szolgálatot és a társadalom s az idő követelményeivel összefüggésbe kell azt hozni. Nagyobb súlyt kell fordítani a lelkész magánéletére és jellemére. Szomorú jelei vannak az időknek s e jelek azt mutatják, hogy a romlás a mi sorainkba is behatolt és sok lelkészi, tanári, tanítói család élete nem példánykép többé.

Ezeket felsorolni és felettök ítélkezni nem célja e soroknak. Mindnyájan megesünk és naponta megesünk. Azzal azonban tisztában kell lenni mindenkinek, hogy a mi meghanyatlásunk most is, régebben is mindig főleg a belső ba-

jokkal függött össze s hogy az üldözések is csak másodsorban következtek.

Mostani nyomoruságunknak is belső okának kell lenni, a látható romlás azonban mégis főleg az inség alakjában jelentkezik. Anélkül azért, hogy a lélek dolgait elhanyagolni akarnánk, a lelkeszi kar anyagi helyzetén kell elsöben segíteni.

Segíteni kell pedig addig, míg orvosolhatatlanná nem lesz a baj, s a habok össze nem csapnak a fejünk felett. Videant consules.

Dr. Ferenczy Gyula.

Anyagi helyzetünk, az új törvények.

Rossz idöket élünk, rossz csillagok járnak, ha ezt eddig csak másoktól hallottuk hangoztatni: ezután nekünk lelkészeknek sajnosan kell ajkainkra vennünk s éreznünk e szavak igazságát. Meg kell döbennünk, ha a régi boldog idök olcsóságát, korunk drágaságával, jövedő bevételeinket kiadásainkkal egybevetjük. Minden tisztviselőnek — a megnehezedett időre tekintettel — emelték fizetését, javították korpótlékát: csak a lelkeszi fizetés maradt ugy, a mint megállapították a régi jó idökben. Csak a lelkeszi fizetés nem emelkedett, hanem évről-évre fogy, maholnap a stóla is felveszi a „néhai“ nevet. Vajjon javul-e az új törvények nyomán anyagi helyzetünk, erre nézve akarom benyomásaimat elmondani.

Jobb szerettem volna, ha ezt az enyémmel avatottabb toll végezi, de hát valakinek csak kezdeni kell. Mert az e téren való mély hallgatás azt mutatja, hogy mi még új helyzetünkről tájékozva nem vagyunk; hogy mi még nem tudjuk, hogy mi következik ránk anyagi helyzetünket illetőleg?!

Jövö évben tehát kezdetét veszi a mi egyházi adófizetésünk. Adót fizetni mindenkinek kell... a hol a lelkesz nem köteles viselni a lelkeszi föld után a mindennemű adókat: ott az adó fizetése különös terhet nem ró az illetőre. De nem újabb teherként nehezedik-e arra, a kinek a lelkeszi föld után már eddig is 353 kor. 13 fillért kellett fizetnie, a mely teher pedig minden évben növekedik?!!

Az új nyugdíjintézet pedig elviselhetetlen terhet hoz reánk, ennek a megalkotásánál lelkeszi karunk szegény anyagi helyzete teljesen nem számított, vagy nem ismertett!

Saját fizetésemet ismervén csak, erre nézve mondhatom el számításaimat. Fizetnem kell 2805 kor. 50 fill. fizetés után belépési díjba

23% 645 kor. 26 fillért, 20 évi szolgálat után 4-es kamatba 516 k. 20 fillért.

Évi tagdíjba az országos gyámintézet fennállása 12 évére 336 kor 60 fillért, 8 évre 3 és 1/2%-hoz 785 kor. 44 fillért, vagyis összesen 2283 kor. 50 fillért. Ha ehhez veszem 353 kor. 13 fill. állami adómat; egyházmegyei nyugdíjintézetünkbe fizetendő 72 kor. tagdíjamat, 1908-ban fizetendő egyházi adómat, a járatandó lapokat: kiadásom eléri a 2800 koronát.

Ki bírja ezt meg? Mert hiszen még a főre: a nagy család fentartására, a gyermekek neveltetésére egy fillér sincsen számítva! Ez pedig így lesz mindnyájunknál, nagyobb vagy kisebb arányban!... Ki szakíthat el annyit egy évben családjától? Nem mondom hogy senki, de azt mondhatom, hogy igen kevesen!! Nem a kivételeket kell számításba vennünk, hanem a nagy többséget; erre nézve tett számításom alapján mondhatom, hogy a nyugdíjintézeti járulékokat, nem egy év, de 5 év alatt sem lehet kifizetni a nélkül, hogy a család terhes adósságot ne vegyen nyakába; a nélkül hogy az eladósodott Magyarország könyve egy új fejezettel ne bővüljön „az eladósodott református papságéval!“

Ha a segédlelkészi éveket is beszámíttatnám: 7 évvel több szolgálati időm lenne. De hogy járnék akkor? Az eddigieken kívül fizetnem kellene még 7 évre 867 kor. 44 fillérrel többet, kapnék érte 2%-ul 392 kor. 56 fillért. Nem tehetek mást, mint azt mondom, elég már az eddigi, saját károm nélkül nem számíttathatom be.

Tünödtem azon is, nem lehetett volna-e valami más számítási alapot találni annál, hogy az intézet csak 1914-ben kezdi meg a fizetéseket? Mert ha terhes is valami: megnyugtató, ha ellenértékét látjuk. De hat évig csak fizetni és semmit sem kapni: elkeserítő valóság! Lessz nyugdíjintézet, de csak 6 év múlva, annak a boldognak a ki azt megéri, a ki addig el nem hal a kietlen pusztákon. Hanyadikónk lesz az, a ki nemcsak fizeti az ígért földére való bejutásának díját, de élvezheti is az ígért földjét?! Hat esztendő: nagy idő.

Félek, hogy úgy járunk nyugdíjintézetünkkel, mint az egyházpolitikai törvényekkel. Örömmel fogadták mint a szabadelvű haladás követelményeit, azóta meggyőződünk, hogy — nem lévén a gyengébbnek védelme az erősebb ellen — reversálisával tönkre tesz bennünket. Lessz lelkeszi nyugdíjintézet, de elviselhetetlen terhe anyagilag tönkre teszi anyagilag gyenge tagjait, mert szomorú, de való: hogy a többség ehhez tartozik.

Szívemből kívánom, hogy ne úgy legyen a mint én most számításom alapján eltünödtem,

sőt az új nyugdíjintézet legyen megvalósult ígéret föld reánk és családjainkra nézve.*

Battonya.

Böszörményi Béla

ref. lelkész.

A lugosi új református templom.

Minden, Istenét és hazáját igazán szerető embernek nagy lelki öröme között tartotta meg a lugosi reform. egyház ujonnan épült templomának felszentelését 1907. év június havának 16. napján, melyre az Egyház jölteveit, egyházunk főhatóságait, a reform. egyházat, az összes felekezeteket, Lugos város nagy közönségét testvéri szeretettel hívta diszes meghívójával, jelentvén, hogy „az egy igaz örök Isten dicsőségére a lugosi reform. anyaszentegyház templomot épített s szívbéli szent buzgósággal szenteli azt Istennek, *annak ki végehetetlen bőséggel és kegyelemmel mindeneket megcselekedhetik, feljebb hogy nem mint kérjük, hogy az egyedül szent Istennek dicsőség legyen az anyaszentegyházban a Krisztus Jézus által minden időben és mindörökkön-örökké.* És jöttek is mindenfelől részt venni ünnepünkben. Az együttérzésnek olyan felséges megnyilatkozását láthatták a jelenlevők, a melyet nem felejtethetnek el egész életökben.

Ott volt az ősz, agg püspökünk képviseletében is Dombi Lajos békésbánsági esperes. Dr. Darányi Ignác miniszter képviseletében Tervei Imre min. tanácsos, ott volt egyetemes egyházunk nagy édekeit szíven hordó s érette buzgó, áldásos tevékenységével s anyagi eszközökkel is áldozni tudó Gróf Degenfeld József egyh. kerületi főgondnok; továbbá egyházunknak harmadfél százados sirjából új életre keltője Pogány Károly nyug. főispán, egyh. megyei tanácsbíró nejevel Gróf Teleky Leonie urasszonnyal, kikért dicsekedve áldjuk a mindenható szeretet Istenét, hogy szívüket úgy odahajtotta egyházunk szeretetére. Ott voltak a helybeli különböző egyházak képviseletében Dr. Hosszu Vazul gör. kath. püspök, Fötiszt. Pataky Miksa plébános, Dr. Popovics György orsz. képvis. g. k. esperes, Chován Zsigmond ev. lelkész, az izralita egyház vezetősége, azonkívül a helybeli hatóságok s hivatalok kivétel nélkül, köztök megemlítjük Fialka Károly főispánt, Issekutz Aurél alispánt, Voinitz Guidó törv. széki elnököt stb. a reform lelkészek közzül eljöttek Futó Zoltán szentesi, Fekete Gyula nagyikikindai, Szabolcska Mihály temesvári, Szöllösi Imre bódogfalvi, Szabó Béla igazfalvai, Hamar György vadász-erdői lelkészek; ott volt a város egész intelligenciája, úgy hogy a mintegy 600 lelket magába fogadó templomból sokan kiszorultak s a templom előtti diszes teraszon hallgatták a nyitott ajtókon át, hogy miként zendült meg a gyülekezet ajakán az Isten szent lelkét segítségül hívó ének „Jövel szentlélek Uristen“ és utána a 74. dicséret „Im bėjöttünk nagy örömmel Felsőes Isten! a te szentidnek gyülekezetibe, a te templomodba.“ Aztán Dombi Lajos esperes mondotta felszen-

* Itt az ideje, hogy a nyugdíjintézet védelmezői és ügyének hivatott ismerői is szót emeljenek s biztassák a csüggedőket.
Szerk.

telő imádságot, költői lendülettel, a meghatottság, az igaz érzelemnek minden szívhez utat találó hangján. Majd ismét felhangzott az ének „Prédikáltasd szent ígédet s Futó Zoltán szentesi lelkész, egyh. megyei főjegyző prédikált a táborhegyi, csodás történet megörökítő ígédit vevén beszédje alapjául. Szavai futó tüzként gyujtottak, úgy hogy a szemekbe könnyek gyűltek, nem hogy eloltsák az igaz, szent érzelmek tüzét, hanem, hogy még nyilvánvalóbbá tegyék. Kevés szónoklatot láttam, hogy oly hatást előidézzon, mint a melyet a szónoki beszédnek remekelő mestere az igének nemes hévvel, szónoki magas lendülettel az átérzett nagy, örök igazságok hü és szívreható tolmácsolásával elért ez alkalommal. Arról beszélt, hogy itt a templomban három hajléknak kell lenni, a Jézus, Mózes és Illyés hajlékának, hogy az első s általa a templom az Isten iránt jézusi, gyermeki szeretetnek legyen temploma, a másodikban mózesi hazaszeretnek, a harmadikban az ilyési lángbuzgóságnak s törhetlen lelkesedésnek épüljön e hajlék Istennek templomává az élő kövek, az élő templomok által a gyülekezet tagjaiban.

A beszéd szónoki műremek, hatása leirhatatlan volt. Részeinek arányossága, kidolgozásának művészi sikerültsége, mély bibliaismerete s a hasonlatoknak megkapó igaz hűsége, a melylyel különösen a református egyházunk küzdelmeit, küzdelmének áldozatait, az áldozatoknak önzetlenségét, önzetlenségünkben szegénységünket, szegénységünkben is rajongó honszerelmünket állítja a fényes gyülekezet elé, oly mély hatással volt szívünkre, hogy sohasem felejtetheti el egyetlen hallgatója sem annak az órának fenséges érzelmeit. Fekete Gyula nagyikikindai lelkész ágendázott ezután tőle megszokott klasszikus tömörséggel s Szöllösi Imre bódogfalvai lelkészszel urvacsorát osztottak. Más felekezetek közül is többen járultak az Ur asztalához. Majd református karunk büszkesége, a mi zengő pacsirtánk Szabolcska Mihály keresztelte meg e sorok írójának kis fiát, kit is Ő méltósága Gróf Teleky Leonie urasszony tartott a keresztvizire. Ifju pár hiányában egy ezüst lakodalom következett ezután, a mely alkalommal alólírott lelkész fungált s szintén ő rekesztette be egy rövid imával az istentiszteletet is.

Ezután következett az ünnep második része.

Méltóságos Pogány Károly arcképének átadó ünnepélye egy diszpresbyteri gyűlés keretében. Nagytiszt. Esperes ur elnökléte alatt a templomban is jelenlevő notabilitások jelenlétében László Sándor gondnok előadta, hogy a lugosi reform. egyház közel négyszázéves multra tekinthet vissza, mert az első református magyar főúr Petrovics Péter Temesvári várparancsnok Lugos és Karánsebes ura pártfogolta a kálvini reformáció követőit s udvari papja Kálmáncsehi Sánta Márton buzditására már a 16. század második negyedében tekintélyes egyház alakulhatott Lugoson is. A küzdelmes 16. és 17. században itt is, mint bárhol az országban a magyar reformátusoké volt a vezérszerep. 1602. évben Görög Péter Lugosi főbíró még magyar nyelven ír Bástá György-höz, Rudolf király erdélyi hadainak akkori főparancsnokához. 1648-ban pedig Fogarasi István lugosi reform. pap a heidelbergi kátét fordítja le oláh nyelvre, valószínűleg azért mert már akkor voltak a megyében oláhok s azok között reformátusok.

A szép virágzásnak indult lugosi református egyházat alig 120 éves fennállása után az 1658. évi szeptember hó első napjaiban végzetes csapás sújtotta, a mikor is egy roppant török had Jenő átvétele után Lugost feldulta, lakosait részint kardélre hányta, részint

rabszija füzte. Ekkor a lugosi reform. egyházra és vele együtt a lugosi magyarságra is sötét sir borult. A néptelenné lett városba német és román ajku lakosság költözött; a reform. egyház megszűnt. A mult század második felében, alkotmányunk visszaállítása után Lugoson a reform. hivek száma egyre szaporodott. A szomszédos magyar reform. telepés községekből is mind nagyobb tömegben vonult be a föld népe a rohamosan fejlődő Lugos városába, úgy hogy az ő lelki szükségletükről gondoskodni kellett.

A helybeli evangélikus egyház ugyan testvéri szeretettel fogadott bennünket, de ott az Isten igéjét havonkint csak egyszer hirdették a mi édes magyar nyelvünkön; azért mind erősebb lett a vágy, hogy a reform. egyházat újra szervezzük és közel 400 éves örökébe visszahelyezzük. Azonban szegénységünk és erőtlenségünk tudatában sirba temetett egyházunk életre keltése éveken át csak epedő vágy maradt. Közben a nagy költővel gyakran felsóhajtottuk: „Hol a kéz, hol a kéz, a mely fölemelje sirjáról a követ . . . harmadfél századot.”

Az isteni gondviselés véghetetlen kegyelme abban nyilvánul, hogy a miután gyarló emberi szív igaz érzellemmel és őszinte vágygyal eped, azt előbb-utóbb el is éri. Az isteni gondviselés vezérelte közzénk azt a férfit, a ki a mi vágyainkat megértette, mely vallásosságával a mi lelki szomjuságunkat átérezte. Négy évvel ezelőtt Pogány Károly Krassószörény vármegye akkori főispánja számbavette a lugosi reformátusok erejét s kimondotta, hogy ezt a követ, a mely Lugoson nemcsak a reform. egyházra, hanem a magyarságra is nehezedett, a harmadfél százados sirból fel kell emelni! A kimondott szót tett követte. A lugosi magyar reform. egyházat sirjából kiemeltük és új életre ébresztettük. Pogány Károly ő méltósága a művet ezzel még nem tekintette befejezettnek. Bölcsességével és előrelátásával anyagi eszközökről is gondoskodott, mikor buzgó közbenjárása a mostani bérház telket egyházunknak a magas kormánytól megszerezte. El nem muló hálánk jeléül, elismerésünk kifejezésére tanács-termünket az ő arcképével feldisznítottuk.

Itt a kép előttünk; annak a férfinak képe mása, a kinek a hazaszeretete, egyházához való hűsége és ragaszkodása nem hangzatos szavakban, hanem tettekben nyilvánult meg. Ápoljuk az ő emlékét és őrizzük meg a késő nemzedék számára is; legyen előttünk az ő példája, hogy miképen kell szolgálni a hazát, milyen hűséggel kell ragaszkodnunk hitvallásunkhoz és mindeme kötelességünket leróva, miként kell betölteni Isten rendelését.

László Sándor gondnok ezen több ízben zugó éljenzéssel és taps viharral felbeszakított előterjesztése után az ő indítványára mély hálánkat és elismerésünket vezettük jegyzőkönyvünkbe Dr. Darányi Ignác földmiv. miniszter ur ő méltósága iránt, a ki egyházunkat mindig jóakaratu támogatásában részesítette, a mi ünnepünkön magát képviseltette, ezzel ünnepünk fényét emelte és ennek nemzeti jelentőségét nyilvánvalóvá tette.

Jegyzőkönyvbe vezettük Pogány Károly ő méltóságának amaz érdemeit, a melyeket egyházunk életre ébresztésével és fennmaradásának biztosításával szerzett és kimondottuk, hogy hálánk külső jeléül arcképét tanácstermünkben megőrizzük. Hálás köszönetünket fejeztük ki Putnoky Miklós főgymn. igazgatónak, ki a tornacsarnokot majdnem 4 éven át istenítisztelet tartására átengedte. Továbbá Villányi Ármin műépítész kir. mérnök urnak, ki nemcsak a templomépítésnél, hanem

összes építkezéseinknél a tervezéssel, munkavezetéssel és leszámolással járó teendőket önzetlenül, oly meglepő szép sikerrel teljesítette s jutalmát csupán abban a tudatban kereste, hogy ő ezzel itt magyar ügyet szolgál.

Köszönetet mondtunk Tervej Imre min. tanácsos ur ő méltóságának, Gróf Degenfeld József egyh. ker. főgondnok ur ő méltóságának, nagytiszt. Dombi Lajos esperes urnak, a fungáló lelkészeknek, általában mind azoknak, kik jelenlétükkel ünnepünket emelték s örömminket teljessé tették, osztozván abban együttérző testvéri szeretettel.

Délben 1 órakor diszebéd volt, melyen a felköszöntők tették teljessé az ünnepi hangulat örömet. Pogány Károly ő méltóságát itt is valósággal ünnepeltük s az az osztatlan lelkesedés, a mely az ő nevének említésekor a szivekből utat törve frenetikus tapsviharokban nyilvánult, mutatja, hogy mily sok érdem övezi az ő nevét, bár ő szerényen igyekezett elhárítani magáról az ünnepeltetést, mondván, hogy csak kötelességét teljesít. Egyéb iránt a szónokok éltették: László Sándor ő felségét a királyt; Bartha Kálmán a minisztert s jelenlevő képviselőjét; Nagy Károly egyházi felettes hatóságunkat, ősz püspökünk s annak képviselőjét Dombi Lajos esperes és Gróf Degenfeld József főgondnokot s Fekete Márton egyh. megyei gondnokot.

Papp Lajos az egyházakat s azoknak jelenlevő szerető lelkészeit, Kovács József a fungens lelkészeket, László Sándor a helybeli világi hatóságokat, Zöld József Pogány Károlyt s nejét Gróf Teleky Leonie uraszonyt. Eröss Kálmán a főgimnázium igazgatóját és ismét Zöld József a lugosi magyar dalárdát. A felköszöntők közben válaszoltak is s oly magas szárnyalásu beszédekkel hallhattunk az igaz vallásosság és szeretet, összetartás, hazaszeretet éltetésére, a melyeknek súlyját csak növelte, hogy Tervej Imre min. tanácsos, Gróf Degenfeld József, Dr. Hosszu Vazul gör. kath. püspök Pogány Károly, Issekutz Aurél alispán mondták a lelkesítő szavakat. Közkívánságra beszélni kellett Futó Zoltán szentesi lelkésznek is, kit a főgimnázium képviselője köszöntött fel, hogy a templomban oly elragadó hatással prédikált, hallani vágytuk őt a fehér asztalnál is s pohár köszöntője ép oly szellemes, mint tartalmas volt a mintegy 200 jelenlevő szinte áhitatos csendben leste ajkáról a szavakat, melyekkel az örökké való szeretet apológiáját zengette. Chován Zsigmond ág. evangélikus lelkész mondtott még pohár köszöntőt, melyben az ő régi kedves hiveitől bucsuzott meghatóan.

A társaság mindaddig együtt volt, míg egy része a vendégeknek el nem utazott; más része pedig a főgimnáziumi tornaversenyre s később a Konkordia kertben kezdődő szép mulatságra ment, holott is egész virradtig kedélyes multság közben örült, vigadott, örömeinek s vigasságának eme nagy napján, melyet az Isten rendelt vala.

Az egyház mai helyzetére is vessünk még egy futó pillantást. Most hogy templomunkat felszenteltük, a 40,000 korona értékű templomon kívül van lelkész és kántorlakunk mintegy 400 □-öl területen, a Temes partján, a város legszebb részén. Ennek értéke együttvéve 80,000 korona. Ezenkívül van a város központján egy két emeletes bérházunk azon a telken, a melyet a magas kormány adott 29,500 koronáért támogatásképen. Ezen összeget 50 év alatt kamatmentesen fizethetjük. A bérház értéke telekkel együtt 200,000 korona. Folyó évi jövedelme majdnem 15,000 korona. Adóságunk ennek ellenében a bérház és templom építésére a Pesti Magyar Keresk. Banktól felvett 228,000 korona, mely-

nek évi annuitása 10,500 korona, továbbá a telekvétel-árból még fenn van 27,140 korona, melynek annuitása 590 korona. A lelkészi és kántori lakás építési költsége s más apróbb építkezések s felszerelések mintegy 30,000 korona összegben még függő adósságot képeznek. Minthogy azonban egyházi segélyben még csak a Reform. Segélyegylet részesített 200 kor. összeggel, e fenti mintegy 30,000 koronát kitevő adósság kifizetését a Konventtől a közalaptól nyerendő segély útján reméljük.

Végre ez uton is köszönetet óhajtunk mondani mindazoknak, kik ünnepünkön részt vettek s azon jószívű adakozóknak, kik lehetővé tették templomépítésünket. Első sorban a földmivelésügyi kormánynak, aztán Lugos város tanácsának, hogy 6000 koronát adott egyházunknak részint telekváltás, részint adomány fejében s aztán az ország minden részéből, városunkban és a vidékekről való jókedvű adakozóknak, kiknek részletes névjegyzékét az egyháztanács által kiadandó emlékkönyvben s Nagytiszt. Szerkesztő ur kegyes engedelmével e b. Lap hasábjain is közölni fogjuk. Méltóságos Pogány Károly ur ő méltóságának s nejének Teleky Leonie grófnőnek ama nemes adományért is, hogy egy nagy harangot önttettek egyházunknak 1710 kor. értékben s végül a ki Pogány Károly ő méltóságának méltó társa volt, minden tervnek kivívója, mozgató lelke, fáradhatatlan, törhethlen buzgó apostola, ki minden ünnepelés elől nagy szerénységében elzárkózott László Sándor kir. főmérnök, egyházunk gondnoka fogadja mindnyájunk hálás köszönetét s méltó elismerését.

Lugos, 1907. junius 19.

Papp Lajos
ref. lelkész.

TANÜGY.

Az egyhuzamban való tanításról.

Az egyhuzamban való tanítás eszméje, melyet legujabban Elek Gyula kolozsvári kartárs ur a néptanítók lapja folyó év 16. számában vetett föl, nem egészen új keletű. A tanítói javadalmazások, szolgálmányok különbözősége szerint már a hetvenes évek elején igyekeztek egyes tanítói körökben e kérdést kellő világosságba helyezni, de a helyi viszonyok különbözősége folytán e kérdést a mai napig nem lehetett úgy elbírálni, hogy ahhoz több szó ne férhetett volna.

A kötelező népoktatás elrendelésének ideje óta nagy idő telt el. Négy évtized leforgása alatt az iskola rendszerében, a tanító gondolkodásában annyira átalakult, hogy a legujabban fennforgó kérdés elől csak a tanügy kárával térhetünk ki. Engemet ugyan a felvetett kérdés előre haladott koromnál fogva közelebből nem érdekel, de érdeklő a tanügyet. Ha nem az iskola van a tanítóért, hanem megfordítva, a tanító van az iskoláért, legyen szabad az eddig folytatott eszmeesere után még egyszer erre a tárgyra itt visszatérni.

Mindenekelőtt 1-ór azzal kell számolnunk, hogy a hazai tanitóság jövedelmének több mint $\frac{2}{3}$ részét kántorális és más mezőgazdaság után befolyó jövedelmek képezik, mely jövedelmek után akár van arra idő, akár sem, külön-külön más-más órákban kell arra rászolgálni,

mely szolgálattétel nem kis mértékben rövidítik meg a rendes tanítási órákat. Ehez járul késő őszi és téli időben november 1-től március 15-ig délutáni időben a nap rövidsége. Majd később, hogy a hónapokról hetekre, hetekről napokra, napokról órák és félórákra osztott tanmenetünk keresztül vihető ne legyen, azt meg a ki-kelet huzza keresztül. Tavasszal növendékeink nagyobb része a család szolgálatában erdőn, mezőn, kapa, kasza, csikó, borju után találják föl magukat, mit rendszabályozni addig míg hiveink, tanítóink nagyobb része mezőgazdaság után élnek, alig lehet úgy, hogy a tanító a szüléssel, a szülék a tanítóval a törvényes beiskolázásért összeütközésbe ne kerüljenek. Egy másik számottevő argumentuma az egyhuzamban való tanításnak ott, hol mezőgazdaságról szó sem lehet, a tanító fizikai ereje. Ezelőtt 35—40 évvel ismeretlen fogalom volt előttünk az idegesség és ma a hazai tanitóság egyik legveszedelmesebb betegségevé vált. Egy kezdő, hivatása magaslatán álló ifjú tanító, a folytonos pihenést nem ismerő idegbántó munka után élte legszebb idejében idegessé lesz, megmarad bennök az 'ügybuzgóság' mert a munka vérökben van, de megzavart lelki egyensúlyoknál fogva társadalmi tevékenységükben nem tudnak lelkesedni.

Haladókorunk XX-ik századában, a midőn legtöbb életfoglalkozás gőz és villanyerő lett berendezve, akarva vagy sem, fel kell ismernünk, hogy a lélek együtt munkálkodik a testtel.

Tanító, tanítványnak egyaránt szüksége van arra, hogy munka kedve a tavasz balzsamos levegőjén olykor-olykor felfrisüljön. E nélkül nagyok és kicsinyek a folytonos zárt levegő hatása alatt, mint virágházban ápolt csemeték idő előtt elsatnyulnak, éltök legszebb idejében, a nélkül hogy a társadalomnak nagyobb hasznára válhattak volna, sirba térnek.

Tagadhatatlan, hogy a fennálló helyzetben a helyi viszonyok különbözősége folytán nehéz segíteni, de mégis ha a haladó kor szelleméhez kívánunk alkalmazkodni, az egyhuzamban való tanítás behozatalával csak a tanügy nyerhet, amennyiben sok helyen, hol eddig a délutáni órák a tanító hibáján kívül egy és más mellék körülmények közbejöttével a mint mar feljebb említettem csak felibe, harmadába voltak kitarthatók, újabb tervezet szerint előirt tananyag több eredménnyel volnának elvégezhetőek már csak annyiból is, hogy gazdasági ismétlő iskoláink, ott hol ezek szervezhetőek nem voltak, a délutáni szünettel inkább fellendülhetnének. Másodszer ha a szülőknek is alkalmat nyújthatunk arra, hogy gyermekeiket a család körében, úgy szegényes gazdaságunkban nagyokat, kicsinyeket egymást föl-váltva használhassák, úgy ők is, még megfelelő ruha hiányában is inkább megtudnak alkudni a kelyzettel, remélhetőleg nem kellene örökös harc és háboruban élnünk a beiskoláztatásért a szülőkkel.

Ha Budapesten, Kolozsvárt a helyzet változásával nem félnek a tanügy visszafejlődésétől, a közérköles megromlásától, akkor sokkal indokoltabb és kívánatosabb az egyhuzamban való tanítás rendszerét oly mezőgazdasággal foglalkozó kis és nagy községekre kiterjeszteni, hol munka idején a beiskoláztatás nehézségei tehetetlenné teszik a rendes tanítást.

Hogy az egyhuzamban való tanítás könnyen keresztül vihető legyen, ahhoz első szükséges kelléknek találok, hogy tankönyveink legyenek a gyermek értelméhez mérten praktikusán rövidek, de annál tartalmasabbak, ha tankönyveink szerkesztésében el lettek találva, akkor a délutáni órákat a délelőtti órákkal kapcsolatba

hozni nem fog sok nehézségbe ütközni, a mennyiben a délutáni órák tárgyai rendszeresen az egyszerűbb és könnyebb tárgyakra terjednek ki.

A fennálló helyzetben, a szerint, amint azt az egyes helyeken tett kísérletek után megállapítani lehet, segíteni általánosan közóhaj, ez ellen érvelni csak névtelenül lehet. Ez elmondottak után Elek Gyula urnak indítványát felhozott érveivel együtt mindenben magamévá teszem, azzal a hozzáadással, hogy ha e reform. eszme egykor csakugyan valóra válna, az ne csak városi, hanem falusi iskolákra is terjesztessék ki.

Patóháza.

Bozsó István.

KÜLFÖLD.

A francia szétválasztási törvény.

— (Vége.) —

Részletesen foglalkoztunk a katolikusoknak a francia szétválasztási törvényvel szemben tanúsított ellenállásánál, azzal a szivós, kitartó küzdelmével, a mely a világ bámulatát idézte elő s megmutatta, hogy a római kath. centrális rendszerben minő erő rejlik. A francia protestánsok küzdelme ezen a téren egyáltalában, valljuk be őszintén, nem volt dicsőséges. A midőn a vallás és az egyháziasságot fenyegető szétválasztási törvénytervezet közeledett a megvalósulás felé, a helyett, hogy a közös veszély az összes protestánsokat egyesítette volna, a francia reformátusokat, szétválasztotta az orthodox és a modern theologiai irányzat felett folytatott vita annyira, hogy az orthodoxok külön tartották zsinatjukat és külön a liberálisok. Ez utóbbiak úgy látszott, hogy a Montpellierben tartott össze jövetelben bizonyos békés hurokat pengettek, a minek aztán az lett a következménye hogy összehívták a hivatalos zsinatot Orleansba. Ez a zsinat 1906 január 9—16-ig ülést. Egyetlenegy tárgya volt a gyűlésnek az egyetemes gyűlés dátumának a megállapítása és tanácskozás az egyház leendő szervezeteről. A második pont ezen időben teljességgel nem volt megoldható, mivel a réglement d'administration publique a szétválasztási törvényt illetőleg, a mely hivatva volt a törvény egyes pontjait kellőleg megvilágítani, — még nem jelent meg, az egyetemes gyűlés összehívása pedig egyáltalában nem a hivatalos zsinat, hanem a kultuszegyesületektől választott egyetemes zsinat dolga. Mindjárt az első gyűlésen kitört a viszály. Csakhamar köztudomásra jutott hogy a jobb oldal titkos gyűléseken készítette elő azokat a javaslatokat, a melyeket a zsinatnak el kellett fogadnia, sőt hogy az ő indítványainak biztosítsák a többségét aláírásokat gyűjtöttek. A centrumnak nem volt tudomása arról a deklarációról, a mit Picard lelkész a jobb oldal 60 tagjának aláírásával a zsinatnak benyújtott.

„Anduzében és Reimsban tartott gyűlésen már kinyilatkoztatták a protestáns keresztyéneknek azt a szabadságát, hogy a hitvallást úgy magyarázhatják a mint a szentírást magyarázzák, azonban számítottunk a hugonotta lelkiismeretre, hogy tartózkodnak olyan magyarázatoktól, a melyek oly értelmet adnak a szavaknak a mivel azok nem birnak. Az utolsó ülésen azt

hittük, hogy minden a mi drága meggyőződésünkkel összeegyeztethető engedményt megtettünk s készek vagyunk azokat újra megtenni, csak hogy együtt működhessünk testvéreinkkel, a kiknek a buzgalmit ismerjük s kegyességüket csodáljuk.

De a hitvallás tekintélyének kérdésében, a melyet, annak tulajdonítottak és a helyet illetőleg, a melyet annak az újjászervezésben el kellene foglalnia, bocsásatok meg a mi intrasigens álláspontunkat, nem tehetünk másképen.*

A centrum egészen fel volt háborodva ezen nyilatkozatokat fölött. Keserű igazságokat kellett hallani az intrasigenseknek. Miért nem hallott senki sem a centrumból e nyilatkozat felől? Maga a mérsékelt jobb párt is mélyen sajnálkozott e nyilatkozat felett. „A montpelliéri nyilatkozat után — így szólt az agg lelkész Babut — az a kötelességünk volt, hogy közeledjünk azokhoz, a kik felénk az első lépést tették.“ Majd három napi élénk vita után a melyben a középpárt állandóan kérte, hogy a liberálisok közeledési kísérletét ne utasítsák vissza — az a napi rend fogadtatott el, a mely szerint az 1872-iki hitvalláshoz ragaszkodnak, de a theologiai tudományok biztosítják azt a szabadságot a melyre annak szüksége van, hogy a keresztyéni alap-ényeken építhesse fel rendszerét. A centrum (39 képviselő) tartózkodott a szavazástól, miután kijelentette hogy ez a napi rend nem az a felelet, a melylyel a liberálisoknak tartoznak hogy az semmi biztosítékot nem ad a 1872-iki hitvallás revistójára vonatkozólag és hogy a mostani helyzetet nem tisztázza.

Miután végre a hitvallás felőli vita befejeződött hozzáfogtak az egyetemes gyűlés határidejének meghatározásához. Itt is a centrum az intrasigensektől legyőzött. Reirisben ugyanis a többség a következő napi rendet fogadta el. Egyházaink képviselőinek egyetemes gyűlése azonnal összehívható a separatió után.* Csak fáradsággal sikerült a centrumnak ezt a szót „pourra“ (lehet) a „devra“ (kell) szóval helyettesíttetni. A dátumra vonatkozólag a következő végzést hoztak a zsinat kötelessége a református egyházban a hitet fentartani s a zsinatok munkáját abban a szellemben vezetni tovább a mely az 1879-iki zsinatnál érvényesült. Az egyetemes gyűlést össze kell hívni miután a kultuszegyesületek a maguk csoportjait megalakították.

A különböző dogmatikai felfogás szerint szervezett egyházak szövetsége Union des Eglises Réformées név alatt közös gyűlések és vállalatok által juttatja kifejezésre a református egyházak testvéries viszonyát. Fájdalom a centrum azon indítványa, hogy az összes református protestánsoknak egységes szervezete legyen a dogmatikai meggyőződés szabadságának fentartásával, 60 szavazattal 40 ellenében nem fogadtatott el.

Majd általános mély csönd közepett Nyegoord (Nancy) megindult hangon a következő nyilatkozatot olvasta fel a centrum nevében. Mélyen elszomorítva hogy sem a mi liberális testvéreink javaslatával sem a jelentékeny endeményekkel szemben semmi előzékenységet nem tanúsítottak, kinyilatkoztatták az alólírottak hogy ezen határozat ellen tiltakoznak. Mindenféle felelőséget elutasítana a következményekért; felebbeznek Franciország református egyházaihoz a részletes zsinatokhoz és az egyetemes zsinathoz a mely a kultuszegyesületekből áll elő s határozottan fentartják cselekvési szabadságokat. A részleges zsinatok iránt való

* Eredetiben : Une assemblée, réunissant les représentants de nos églises, pourra être réunie aussitôt après la séparation.

tiszteletből, a melyeket rendeztek, az alólirottak ezután is jelen lesznek a zsinaton, hogy testvéri és keresztyéni szellemben folytassák Franciaország református egyháza-
inak tagjai között a béke és az unió munkáját.

Végül szóba került a leendő egyházközségek szervezése. A jobboldaliak által a hovatarozandóságra vonatkozó tervezeti szabályok minden tagot az 1872-iki hitvallásra akartak kötelezni. A különböző javaslatok megvitatása után a következő határozatot fogadta el a zsinat: Minden synodalis egyháznak, a melyek mint kultuszegyesületek szervezkednek, szavazati jog biztosítatik a legközelebbi nemzeti zsinaton, a mely hivatva lesz szabályozni az egyházközségek hitcikkelyeit. — Január 13-án szobát este csaknem a fele a képviselőknek ott hagyta a zsinatot, A centrum már előbb alig vett részt a tanácskozásokban.

Mélyen megindító gyűlés volt az utolsó január 16-án. Mindjárt az ülés elején Kuntz állami főügyész bejelentette lemondását úgy a maga, mint barátai nevében a Commission permanente tagságáról, azután Monod bejelentette a synodalis egyházból való kilépését s hasonlót tett Gounelle lelkész (Roubaix), komolyan figyelmeztetve a jobb oldalt küszöbön álló szétszakadástól.

Igy folyt le az Orleansi zsinat, a nélkül hogy egy kérdést is megoldott volna. Minden esetre szomorú kép ez, a mely a francia reformátusoknak egyáltalában nem válik dicsőségére. A szét szakadás, bár már a protestáns kultusz egyesületek megalakultak, nem következett még eddig be. A döntő szó legközebb összeülődő nemzeti zsinati zsinaté lesz.

Veress István.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Az olvasókhöz.** Soha fontosabb feladat nem jutott az egyházi sajtónak mint napjainkban. Kivülre a védelem, belőre a tájékoztatás, mindkét részre a közvélemény irányítás munkáját kell végeznie. A Debr. Prot. Lapban mindkét irányu kötelezettségünket tisztességgel, kálvinista őszinteséggel és bátor szókimodással teljesítjük. Illő azért, hogy a Lap igen tisztelt olvasói is megtegyék a mi rajtok áll és az előfizetést pontosan eszközöljék. A hátralékokról még emlékezni sem volna szabad s mit mondjak, midőn jó egyházakban lévő előfizetők is több évi díjjal hátralékosok? Tisztelettel kérem a rég esedékes illetményeknek a folyó előfizetési pénzekkel való utalványozását. Azokat a kongruás lelkészeket, a kik az előfizetést az egyházkerületi pénztár utján szokták eszközölni, de erre vonatkozólag állandóan nem intézkedtek, az iránt keresem meg, hogy a pénztári hivatalnak a szokásos rendelést ezuttal is megadni sziveskedjenek. Tekintélyes összegű hivatalos és nem hivatalos hirdetési pénzeink is vannak kint és pedig úgy a mult, mint a folyó évről. Az illetők,

egyházi és iskolai hatóságok ne terheltessenek ezek beküldése iránt intézkedni. Jelentem végül hogy a világi urainkról nem is szólva, még mindig van egyház és lelkész, ki nem lépett be a Lap olvasóinak kötelékébe. Az idők olyanok, hogy most senkinek sem szabad félreállani, tisztelettel felhivom azért az elmaradt kartársakat is az előfizetésre. A D. P. L. ára marad a régi. Egy évre 12 k., félévre 6 k., negyedévre 3 k. Debrecen, 1907. jun. 22. **Dr. Ferenczy Gyula** a D. P. L. szerkesztője és kiadótulajdonosa.

— **Egy pap fiu áttérése.** Szabó Zsigmond győri lelkész arról értesít, hogy Pákozdi Béla kir. főmérnök, Pákozdi Lajos nánási lelkész fia, vagyonos róm. kath. menyasszonya kedvéért válását elhagyni készül és nincs semmi módja már rá, hogy ebbeli szándékát meggátolhassa. Valóban nekem még kevesebb módod lehet erre és noha ezt az áttérést a legnagyobb szerencsétlenségnek tartom, meg sem kísértem azt megakadályozni. Ha a hite viszi rá a főmérnök urat, úgy se szólhatnék bele. Ha a vagyon csábitja, a menyasszonya érezze magát sértve. Ez az áttérés azonban nemcsak az egyén miatt jön tekintetbe, a kit kényén nevelt zsenri hajlamu ifjunak ismertünk s ki ha jól tudom, nem régi-ben még állítólagos régi nemesség után futkosott; hanem főleg a miatt, hogy ez a hite hagyás egy ref. lelkész fia részéről történik és árnyat vet az ősz apára, akinek nem volt annyi ereje, hogy a hitben saját gyermekét visszatarthassa. De sokkal mélyebben érint ez az apostázia bennünket ref. lelkészeket. Kiben bizzék az egyház, ha ilyen esetek és példák saját lelkészeink körében is megtörténhetnek? Hát ne is hozzánk gyarló emberekhez bizzék, hanem ama szegeletkőhöz, ki az egyháznak fejévé tétetett. Nem a lelkész üdvözít, hanem az Ur Jézus Krisztus és mindenki maga felelős üdvösségéért és életéért is. Pákozdi Bélához a kir. főmérnökhöz semmi szavunk nincs. Rettenetes lépést tett, megrontotta derék testvéreinek jövőjét, szegyet hozott az ősz apja fejére; ezért mind ő a fiu maga a felelős. Azért azonban, hogy ez az áttérés egy ref. papi család tagja részéről történik, a lelkész apán kívül, mi többi lelkészek és az egyház is felelősséggel tartozunk. Megdöbbenő, hogy ilyen könnyen megy nálunk a vallásváltoztatás s míg a zsidóknál a modern világ nézetü gyermekek sokszor-meggyőződésük ellenére is képesek sanyarogni a lelketlen ritualismussal legalább míg ősz szüleik élnek: mi nálunk ilyen rettenetes elhatározásokra a mellétekintetek is elégségesek. Éli pap és fiainak átka rajtunk, hogy jó példával nem tudtunk járni az ifjabb nemzedék előtt s a kikre a gyüleke-

zet gondja bizatott, saját gyermekeinket sem tudtuk helyesen nevelni. Az Isten legyen nekünk irgalmas és kegyelmes, a szegény apának is, kinek fájó sebével saját keblünket marcangoljuk s kit igaz részvétellel veszünk körül és a szegény konvertitának is.

— **A prot. sajtó iroda érdekében** cikkeznek lapjaink. E kérdésben tett nyilatkozatainkat mi is újfent ismétljük és rá mutatunk a sajtó iroda felállításának szükségére. A sajtó ügy ellátása közérdek és annak a kormányzás, közigazgatás érdekében való fentartása elkerülhetetlen. Meg van a lehetőség és a mód is e cél megvalósítására és a sajtó iroda felállítására nézve. A közigazgatási költségek közé lehetne az idevonatkozó tételeket legcélszerűbben beállítani s az állami segélyben keresni erre is fedezetet. A ref. és ág. ev. kerületek egyesülten egyébként is megbirhatnák a sajtó iroda fentartását, melynek felállítására megérett az idő teljesen s a melynek eszméjét, hogy a prot. sajtó most felvetette és mellette az agitációt megindította nagyon okosan és helyesen történt.

— **Ref. diakonissza ház és leányinternátus** Szentendrén. Péntek Ferenc szentendrei ref. lelkész, volt zuglói lelkész és vallásnár új egyházában a fővárosához közel Szentendrén egy polgári fi és leány iskolát állított fel, melynek már mind a négy alsó osztálya megnyitott és a nyilvánossági jogot is megnyerte. Ezzel az intézettel kapcsolatban most egy leányinternátust kíván létesíteni, mely ref. diakonisszák vezetése alatt álljon s így egy diakonissza házzal legyen összekötöttesben. Egyelőre három diakonissza belépése iránt fordul a közönséghez, lelkészek, tanárok, tanítók polgári iskolai oklevéllel bíró leánygyermekkeihez, kiket megnyerni kíván. Fizetésök teljes ellátás, ruha és 600 korona évi fizetés. Egy közülök ha az intézeti háztartás vezetésére képes oklevél nélkül is elfogadjatik. A tanintézetben 10 tanerő van alkalmazva. Református leánygyermek 400 korona évi díj mellett vétetnek fel. Ajánljuk ez alkalmat mind a diakonissza jelöltek, mind a szülők figyelmébe. Ilyen bevált biztos vezetés és szokatlanul kevés évi díj fizetése mellett alig lehet ma leánygyermeket taníttatni. Tudakozódók nt. Péntek Ferenc ref. lelkész urhoz Szentendre forduljanak. Diakonisszák jul. hó 15-ig jelentkezzenek.

— **A bártfai ügy.** A D. L. L. 1906 évi 22-iki számában Figyelő aláírással egy cikk jelent meg, mely többek között azt kérdezte hogy igaz-e az, hogy Vass Antal hivatalosan elkövetett rágalmozási ügye az ügyészség kezében van? Mi után ez a rágalmozási ügy azóta eldőlt azzal, hogy a panaszos, Vass Antal bártfai gimn. igazgató ellene beadott vád indítványát, visszavonta; e körülményt olvasóink tudomására hozzuk és készségesen elismerjük, hogy ez a hivatalos uton elkövetett rágalmozás vádja melyet ellene Figyelő felemlített és emelt, nevezett igazgató urat nem terheli.

— **Harminc éves találkozás.** A debreceni kollégium azon tanulói, kik harminc év előtt tettek érettségi élükön Dicsőfi Józseffel f. hó 20-án baráti találkozóra gyűltek össze Debrecenben. E baráti találkozón Veszprémi Zoltán főispán is megjelent 30 év hosszú idő. A harmincév előtt ifjan, daliásan elvált tanulótársak közül némelyek azóta roskatag emberekké váltak. A súlyos betegség, melyen keresztül ment erősen megviselte az akkori elsőt Dicsőfi József egyh. ker. főjegyzőt kinek nevére előző alkalommal alapítványt is tettek társai. Most pedig az egyetemre adtak össze 500 koronát Ezzel az alapítvánnyal az iskola iránti szeretetüket megmutatták a harminc év előtti koll. tanulói, kiket mi is szeretettel üdvözlünk.

— **Dr. Baksa Lajos** Szeged város főkapitánya. Örömmel olvastuk a lapokból, hogy egyházkerületünk érdemes jegyzőjét, egyházközeletünk érdemes és kitűnő tagját Szeged város főkapitányává nevezték ki. Dr. Bakának, ki pályáját Temesváron kezdte s ki Hódmezővásárhelynek egy cikluson polgármester volt nagytekintélyű új állásában tiszta szívvel gratulálunk és a választotthoz méltó derék Szeged városának is szerencsét kívánunk.

— **Lelkészválasztás.** A bihari egyházmegyébe kebeleztet vésztői nagy egyház a Bod Ferenc eltávozásával megüresedett lelkészi állásra (Bod F. Bakonyfegyregre választott meg) Szabó Bertalan mikolai lelkész neh. Szabó Károly bihari esperes fiát választották meg. A fiatal lelkész eltávozása nagy veszteség a mikolaiakra a kik évtizedes (félszázados) romlásokból most kezdtek megépülni és rendbe jönni. Azonban az Isten gondot visel. Lám az apa és a család után megmutatta ragaszkodását a bihari egyházmegyé. A mikolaiak sem maradnak árván. Rendel nekik Isten más buzgó Nehémiást. Szeretettel köszöntjük a megválasztott s távozó lelkészeket, a választó és bucsuzó egyházakat.

— **Tanyai iskolák.** Ilyenek is lesznek már valahára Debrecenben, melynek külsőségein 20—23,000 ember lakik. Az iskolákat egyelőre ötöt az ebesi vasuti átjárónál (Marjalaki föld), a nagyceserén (Nagy Sándor-féle föld), szepesen (Kenyeres-Simoffi tanya), és Paczon a kondoros mellett építik fel. Az építést a város eszközi az iskolákat pedig az állam fogja kezelni és ellátni. Ime a külterületen még Debrecenben sem lehetett tartani az egyházi iskolákat a város területén és kénytelen az egyház a korpótlékokat és a fizetés kiegészítési illetményeket az államra háritani. Hát szegényebb helyen mit tehetünk?

— **Érettségi vizsga Debrecenben.** Minden vizsga keserves és nehéz. Az érettségi vizsga, mely egész átoknak van kikiáltva. A hol azonban tanulnak és tanítanak ember halál nélkül is megessik ez a fontos és ünnepélyes alkalom. Így esett meg Debrecenben is az érettségi, melyet, mint egyházi elnök Eröss Lajos theol. tanár és egyh. ker. tanácsbíró vezetett s magas miniszteri küldött gyanánt Dr. Bartha Béla selmebányai akad. tanár és bányatanácsos jelent meg. Ritkán hozott ilyen jó termést mint a mostani; különösen jó feleletek estek a latin, magyar és számtanból, átment a vizsgán 81.11 százalék. Jelesen érettek: Bartsch Frigyes, Biró Zoltán, Fráter Tibor, Kóródi István, Mózes János, Szabó Béla, Szathmáry Árpád és Vértessy

István. Ez utóbbi, mint a legjobb érettségiző kapta a 200 koronás külön jutalmat is. A jól érettek közt van Weszprémi Zoltán főispán fia is. Gratulálunk.

— **A kistemplom tornya.** A nóta arról énekel, hogy „leesett a bécsi torony gombja“ Debrecenben pedig mindenütt a kis templom tornyáról és annak gombjáról szól a szó, mit a héten vettek le. A vihar által megbontott toronytető kijavitása 18,000 koronába kerül. 4000 korona kellett az állásokra a bontásra. 10,12,000 kor. keli az új bástyafülső. A mostani gömbös tetőt ugyanis nem újítják meg többé. Ehelyett a torony falát 3 méterrel emelik és bástyaszerűleg kiképzik. A kis lapos sisak tető a falon belül lesz s nem lesz alólról látható. A tűzoltók azt kérték, hogy az újraépítésnél a tűzorség igényeire is tekintettel legyenek. A toronnyal Debrecen egy ismert s nevezetes épülete változik. Pusztul a régi Debrecen és épül az új. Csak az a kár, hogy a régi Debrecennel a ref. egyház befolyása is romladozik, tünedezik.

— **Magyar írók élete és munkái.** Irta Szinnyei József. Kiadja Budapesten Hornyánszky Viktor. A XXII. kötet 3. füzet a Schandl—Schmidt nevekkel a következő magyar protestáns egyházi és iskolai írókról emlékezik meg, a kik mindannyian ág. hitv. evangélikusok a mit egytől-egyig mindenkinek idegen hangzásu neve is ismert: Schabert Herman laibachi lelkész, Scharzius András muzsnai lelkész, superintendens; Schneer János György dolmányi, Schänel Lajos, Schedius Miklós modrai lelkészek; Scheiner András Gotlieb medgyesi népiskolai igazgató; Schelker Benedek szász-ujfalui lelkész; Schell Károly besztercei községi néptanító; Schellenberger Márton medgyesi iskolaigazgató; Schemtei Benedek nótockai tanuló, Scherff Hermann felső lövői főgymn. tanár, Schosnem keresztény tóbiási lelkész; Scheverlay Mátás Dániel pozsonyi lyceumi theol. tanár; Schid Albert, Schid Frigyes brassói főgymn. tanárok; Schiel Frigyes, Schiel Sámuel Traugott brassói, Schiller Sámuel szentlőrinci lelkészek. Schiller Vilmos nagy-szebeni főgymnasiumi, Schimko Frigyes Dániel bécsi, Schimkó Vilmos Manó pozsonyi theol. tanárok; Schlegel Kristóf löcsei lelkész. Schmal András ratkói lelkész, főesperes; Schmauckler Pál lucsvnai, Schmid Dániel pozsonyi lelkészek. Schmid Eduárd győri orgonista; Schmid Tódor budapesti kántortanító, Schmidády Ede alsó lövői lelkész; Schmidégg Mátás vittembergi tanuló Schmidelius György, Schmidt Frigyes szász ugrai lelkészek. Nehányan kivéve mindannyian németül irtak. Az eddig megjelent 103 füzet 21,854 író életrajzát tartalmazza. A mű egy-egy füzetének ára 1 korona. A megbecsülhetetlen értékű nagy munkát szives örömmel ajánljuk.

— **Új vallásfelekezet.** Isteni Katholikus Egyház a neve annak az új vallásfelekezetnek, melyet Amerikában Sráder Ágost alapított s a melynek ő az első pápája. Az egyház székhelye Jeruzsálemben, New-Mexikó állam egyik városkájában van. Ott lakik nemcsak az új vallásfelekezet pápája, de az egyház főfelügyelője: a Sturden Róbert dr. és a pápahelyettes, Cordova, a ki hiborosi címet visel. Sráder most Newyork-

ban tartózkodik. Egy újság tudósítójának arra a kérdésére, hogy mi is hát az Isteni Katholikus Egyház, Sráder ezt felelte: A keresztyén katolikus egyháztól abban különbözünk, hogy papjaink megnősülhetnek és apácáink is férjhez mehetnek. Az Isteni Katholikus egyháznak most két millió tagja van. A hívek legnagyobb része New-Mexikóban él, de vannak hitközségeink Amerika más részein is, sőt Angliában, Londonban is. Nagyon szép eredményeket érünk el a betegek gyógyításával. Ha valaki személyesen nem tud eljönni hozzám, hát küld egy zsebkendő. A zsebkendőt megáldom s a beteg meggyógyul? Ha valaki annyira szegény, hogy még zsebkendője sincs, küld egy papiros vagy rongydarabot én azt is megáldom s bizonyos, hogy a hívő meggyógyul. Newyorkban is azért jöttem, hogy betegeket gyógyítsak, a szegényeket segítsem s a bűnösöket a jó utra térítsem. Szertartásaink teljesen ingyenesek. Sem házasságkötésért, sem a miséért pénzt nem kérünk. Az adományt azonban elfogadjuk. Most is kaptam 10.000 dollárt. A pénz nem az enyém, hanem az egyházé. Minden centet az egyház javára fordítottunk, s ez a titka munkánk sikerének s egyházunk bámulatos fejlődésének. Az egyházat én vezetem. A missziói munka legnagyobb, legterhesebb részét én végzem. Biborosaim és érsekeim a már meghódított területeken dicsérik az Urat, gyógyítják és nevelik a népet. Erős a bizalmam, hogy néhány évtized és az Isteni Katholikus Egyház egyike lesz az Egyesült-Államok leg-erősebb, leggazdagabb és legbefolyásosabb egyházainak.

— **A föld lakossága.** 1896-tól 1906-ig a föld lakosainak száma 64 millióval szaporodott, vagyis 506 millióról 570 millióra emelkedett. Oroszország népessége 125 millióról 141.200,000 emberré szaporodott. Az északamerikai Egyesült-Államokban élt 68.603,000 most van itt 86.143,000 ember. Németország hat millió növekedést. Magyarország és Ausztria négy és fél milliónyt mutat fel. Japán, Anglia és Olaszországban szintén nagy a szaporodás, ellenben Spanyol- és Franciaországban alig vehető észre a növekedés. Belgiumban van aránylag a legtöbb ember, mert egy négyszögmértföldre 5887 ember jut, míg aránylag az Egyesült-Államokban van a legkevesebb ember. mert egy négyszög-mértföldre csak 21 ember jut. Hollandiában 4064, az Osztrák-Magyar birodalomban 2122, Franciaországban 190, Spanyolországban 95 és Oroszországban 51 ember jut egy négyszög mértföldnyi területre.

— **Új presbytérium a debreceni ref. egyházban.** A tiszántúli ev. ref. egyházkerület 1907. május 28 és következő napjain tartott közgyűlésében az egyházi új törvényeknek 1907. aug. hó 1-ső napján életbeléptetését elrendelte és felhívta az egyházközösséget, hogy I. A presbyteriumban az I. t.-c. 27-§ a) pontja alapján választandó presbyterek megválasztása, valamint a törvény szerint a presbyteriumnak új alkotó tagjait képező egyházi tisztviselők behívása iránt oly időben gondoskodjanak, hogy az új tagok helyüket 1907. aug. 1-én elfoglalhassák. Ott hol az I. t.-c. 27. §. b) pontja szerint választott presbiterek száma változás alá esik: ezen számnak az I. t.-c. 28: §-a értelmében megállapítása után az összes választott presbyterek megbízatása megszűnik. Az új választás iránt a presbytérium haladéktalanul intézkedik. Az egyházkerület e határozata folytán a debreceni presbytérium a választóképes egyháztagok névjegyzékének elkészítését elrendelte, mert itt az új törvények értelmében a presbiterek száma változás alá esik. Eddig u. i. 120 választott presbiter volt

az egyháznak, az új törvény pedig száznál többet sehohsem enged. A debreceni új presbyterium választása, az egyházmegye rendelkezése után, július hóban lesz.

— **Országgyűlési indítványok a nép jólétének előmozdítására.** Mult számban közöltük Nagy Emil képviselőinek és társainak a földmivelő nép érdekében tett üdvös indítványait, most azokat közöljük, melyeket Eitner Zsigmond a kisiparosok érdekében nyújtott be. Ezek a következők: Tekintettel arra, hogy az 1848: XVII. t.-c. (ipartörvény) több mint 20 éves tapasztalat szerint nem mutatkozott alkalmasnak a kisipar fellendítésére, sőt az napról-napra hanyatlik; tekintettel arra, hogy a hanyatlásnak oka főleg a jelzett törvény többrendbeli helytelen rendelkezésében és hiányában rejlik s különösen abban, hogy az iparüzés megfelelő és a jelenleginél szigorubb képesítéshez kötve nincs s a kisipar a tisztességtelen verseny, továbbá a külföldi nagyipar selejtes áruinak versenye ellen kellő védelmet nem nyer. a képviselőház utasítja a kereskedelmi minisztert, hogy az érintett helytelen rendelkezéseket orvosló és a hiányokat pótló új ipartörvényről szóló javaslatot netáni szakszerű véleményezés kikérése után mielőbb terjesszen a képviselőház elé. Hasson oda, hogy a kisipar minél több anyagbeszerzési, elárusító és hitelszövetkezetek létesítése által az egyesülésben rejlő erőt megnyerje; a kisipar a katonai és egyéb közszállításokban az eddiginél nagyobb mértékben részesítessék és hogy a szerződések kötése alkalmával a szállítások a kisiparosok részére ne egy évre, hanem hosszú időre biztosítottassanak.

— **A hódmezővásárhelyi ref. nőegylet,** a mult évben is szép és nemes munkát végzett a gyülekezetben. Az egyesület, a melynek összesen 274 tagja van, a város nagy terjedelmére való tekintettel öt osztályra oszlik, külön-külön tiszti karral, de központi választmány vezetése alatt. A tagok az „Otthon“-ban hetenként egyszer gyűlnek össze és ott varrogatnak ruhákat a szegény gyermekek részére. Ezekkel a ruhákkal karácsony előtt 27 gyermeket ruháztak fel. A szegény gyermekeken kívül kiterjesztik jótékonyágukat a szegényekre, kik közül 80-at részesítettek a téli hónapokban havi 3—3 korona segélyben; továbbá a szegény betegágyas asszonyokra és a romániai illetőségű székely fiuknak a helybeli ref. főgimnáziumban nevelésére. Ily irányú jótékony munkájára az egyesület a mult évben összesen 924 kor. 24 fillért fordított. Az egyesület vagyona 14,919 korona 16 fillér, a mely az 1905. évi állapottal szemben 1058 korona 96 fillér szaporodást mutat. A helybeli reform. egyház védnöksége alatt álló egyesület tiszteletbeli elnöke Pap Imre reform. lelkész, elnökei: dr. Endrey Gyuláné és Bányai Sándor.

— **A hittérítés vagy külmiszió.** Egy kirozsvági tanítónak, Szabó Mihálynak buzgóssága, melylyel levelekkel ostromolta több evangéliumi lap szerkesztőségét, arra bírta a szerkesztőket, hogy kérelmére ezenül rendszeresen foglalkozzanak a külmiszióval. Ezért utóbbi időben a Kis Tükör, Ker. Evangelista, Mustármag és Ébresztő minden számban rendszeresen külmisziói híreket vagy egyéb cikkeket hoznak, a mi élénk bizonyosága annak, hogy egy lelkes ember mily sokfelé mozdíthat elő valamely jó ügyet.

Tartalom-jegyzék. A sajtó. Vándor. — A lelkészek helyzete. Dr. Ferenczy Gyula. — Anyagi helyzetünk, az új törvények. Böszörményi Béla. — A lugosi új református templom. Papp Lajos. — Tanügy: Az egyházamban való tanításról. Bozsó István. —

Külföld: A francia szétválasztási törvény. Veress István. — Különfélék.

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. FERENCZY GYULA.

Pályázat.

Bodnár János kakszentmártoni ref. lelkész mellé a lelkészi teendők végzése, fizetés 500 kor. káptalanítási átalány, lakás, koszt, teljes ellátás a lelkésztől 300 korona stóla m. e. 40—50 k. Jelentkezés Bodnár János lelkésznél Kakszentmárton u. p. Szatmár.

Pályázat.

A szatmári egyházmegyébe kebelezett kölcsei lelkészi állomásra.

Javadalma: Az egyháztól hivatalos becslés szerint 1054 kor. 10 f. állami kiegészítés 770 kor. 15 f. Pályázati kérvények lelkészképességi és e hirdetés megjelenése után kelt szolgálati bizonyítvánnyal fölszerelve f. é. július hó 21-ikéig beadandók Biki Károly espereshez Szatmár.

Az állás elfoglalandó 1907 okt. 1-sőjén.

Debrecen 1907 jun. 26.

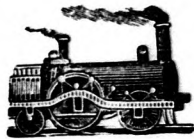
Kiss Áron,
püspök.

Pályázat.

Az öcsödi ev. ref. egyház egyik tanyai vegyes iskola tanítói állására. Javadalom: 1. Készpénz 1000 egyezer korona az egyház pénztárából évnegyedenként előre fizetve. 2. Egy kat. hold szántó földnek az iskola udvarát képező pár száz []-öl kivételével haszonélvezete. Adóját az egyház fizeti. 3. Tisztességes lakás meléképületekkel. Kötelesség: Az iskola növendékeinek a tiszántuli egyházkerület C) tanterve szerinti oktatása. Ismétlősök tanítása a helyi szokás szerint, az esetleg felállítandó népkönyvtár kezelése. Pályázhatnak okleveles ev. ref. vallásu férfi tanítók, vagy végzett tanítójelöltek. A megválasztott egy évi sikeres működés után állandósíttatik. Pályázati határidő július 18-ig kellőleg felszerelt kérvények alulírt lelkészhez küldendők. Az állás szept. 15-én elfoglalandó.

Öcsöd (Békés m.) 1907. június 26-án.

Csapó Péter
ref. lelkész.

A vonatok indulása Debrecenből :

2 óra 19 percekor éjjel sz. v. Püspökladány (Budapest) felé.
5 óra 9 percekor éjjel m. v. Püspökladány felé.
8 óra 57 percekor gyorsvonat Püspökladány—Budapest felé.
11 óra 6 percekor t. v. sz. sz. Püspökladány felé.
12 óra 5 percekor sz. v. Püspökladány—Budapest felé.
3 óra 41 percekor t. v. sz. v. Püspökladány felé.
4 óra 42 percekor gy. v. Püspökladány—Budapest felé.
8 óra 29 percekor éjjel sz. v. Püspökladány felé.
10 óra 35 percekor sz. v. Budapest felé.

2 ó. 41 p. éjjel sz. v. Körösmező felé.
5 ó. 10 p. éjjel sz. v. Szatmár felé.
9 ó. 21 p. t. v. sz. sz. Királyháza felé.
12 ó. 19 p. gy. v. M.-Sziget (Körösmező) felé.
3 ó. 54 p. sz. v. Körösmező felé.
6 ó. 56 p. éjjel gy. v. Szatmár felé.
10 ó. 52 p. éjjel t. v. sz. sz. Királyháza (M.-sziget) felé.

5 ó. 15 p. éjjel sz. v. Szerencs felé.
8 ó. 51 p. sz. v. Miskolc felé.
12 ó. 24 p. sz. v. Nyiregyháza—Szerencs felé.
2 ó. 20 p. m. v. Hajduböszörmény felé.
4 ó. 25 p. sz. v. Miskolc felé.
7 ó. 22 p. éjjel sz. v. Szerencs felé.

5 ó. 28 p. éjjel m. v. Tiszalök felé.
8 ó. 9 p. m. v. Hajdunánás felé.
11 ó. 11 p. m. v. Hajduböszörmény felé.
12 ó. 12 p. m. v. Tiszalök felé.
4 ó. 36 p. sz. v. Tiszalök felé.
7 ó. éjjel m. v. Hajdunánás felé.
4 ó. 36 p. éjjel v. v. Füzesabony felé.
10 ó. 50 p. v. v. Füzesabony felé.
4 ó. 56 p. v. v. Tiszafüred felé.
9 ó. 35 p. v. v. Nagyléta—Vértes felé.
4 ó. 51 p. v. v. Nagyléta—Vértes felé.

A vonatok érkezése Debreczenbe :

2 ó. 18 p. éjjel sz. v. Budapestről.
5 ó. 03 p. éjjel sz. v. Püspökladányról.
7 ó. 46 p. t. v. sz. sz. Püspökladányról.
10 ó. 04 p. m. v. Püspökladányról.
12 ó. 04 p. gy. v. Budapest—Püspökladányról.
2 ó. 51 p. t. v. sz. sz. Püspökladányról.
3 ó. 20 p. sz. v. Budapest—Püspökladányról.
6 ó. 48 p. éjjel gy. v. Budapest—Püspökladányról.
9 ó. 50 p. éjjel m. v. Püspökladányról.
1 ó. 54 p. éjjel t. v. sz. sz. (M.-sziget) Királyházáról.
6 ó. 48 p. sz. v. Szatmárról.
8 ó. 47 p. gy. v. Szatmárról.
11 ó. 40 p. sz. v. Körösmező—Máramarosszigetről.
4 ó. 21 p. gy. v. Körösmező—Máramarosszigetről.
6 ó. 43 p. éjjel sz. v. Szatmárról.
10 ó. 16 p. éjjel sz. v. Körösmezőről.

6 ó. 33 p. m. v. Ujfehértől.
8 ó. 04 p. sz. v. Szerencsről.
11 ó. 35 p. sz. v. Miskolcra.
3 ó. 24 p. sz. v. Szerencsről.
6 ó. 33 p. éjjel m. v. Hajduböszörményről.
8 ó. 19 p. éjjel sz. v. Miskolcra.
10 ó. 26 p. éjjel sz. v. Szerencsről.
7 ó. 40 p. sz. v. Tiszalökről.
11 ó. 26 p. m. v. Hajdunánásról.
1 ó. 56 p. m. v. Hajduböszörményből.
3 ó. 37 p. m. v. Tiszalökről.
6 ó. 30 p. éjjel sz. v. Tiszalökről.
9 ó. 12 p. éjjel m. v. Hajdunánásról.

7 ó. 54 p. v. v. Tiszafüredről.
5 ó. 31 p. v. v. Füzesabonyból.
10 ó. 22 p. éjjel v. v. Füzesabonyból.

7 ó. 15 p. v. v. Nagyléta—Vértesről.
3 ó. 05 p. v. v. Nagyléta—Vértesről.
9 ó. 05 p. éjjel v. v. Nagyléta—Vértesről. Ünnepe és vasárnap, május 19. szept. 15-ig.

Első magyar — villamos erőre berendezett —
hangszergyár.

STOWASSER J.

cs. és kir. udv. hangszergyáros

☞ a m. kir. zeneakadémia, színházak, hadsereg, művészek stb. szállítója ☞

Budapest, II., Lánchíd-utca 5.

Ajánlja saját gyárában készült, elismert legkiválóbb
minőségű vonós-, huros-, fuvó- és ütőhangszereit.

Specialista : huros, vonós, fuvó-
hangszerek készítésében és javításában.
— **Hangfokozó-gerenda!!** mely által
bármely hegedű, gordonka, melybe az
illesztetik, sokkal jobb, erősebb és lá-
gyabb hangot nyer. (Biztos siker.) **Ke-**
zesség minden egyes hangszernél. —
Hegedűbe hangfokozó-gerenda 4 frt.
Régi mesterhegedűk vétele és eladása.
Legnagyobb gyár és raktár. Saját
találmányu (Rákóczi) tárogató; általá-
nosan elismert legjobb, mely tökéletes
solo-hangszerré általam konstruáltatott.
Iskolával 35 frttól feljebb. — **Orgona-**
harmoniumok. A gyönyörű hang,
melyet a világhírű legjobb gyártmányu
amerikai rendszernek elmés szerkezete
elővarázsol, önmagának zeng dicséretet.

65 forinttól minden árban kapható.

*Az összes hangszerek javítása különleges szakszerű
pontossággal, jutányos árban; kezesség minden hang-
szernél. Árjegyzék minden egyes hangszerről külön,
kívánatra bérmentve küldetik. — Kivétel nagyban és
kicsinyben.*

Gummi és rézbélyegzők
állandó festékpárnák,
számozógépek,
rézpecsétnyomók és
izléses nyomtatványok
gyorsan, ponosan és olcsón

DEBRECZEN, Simonffy-u. 5. sz. alatt kapható.

A püspöktől.

2714—1907. sz.

Az ev. ref. főgymn. tek. igazgató uraknak.

Tiszántuli református egyházkerületünk összes főgymnasiumaira nézve e folyó évben a szeptemberi pótló és javító érettségi vizsgálatok szatmári református főgymnasiumunkban fognak megtartatni és pedig;

a) az írásbeli vizsgálatok szeptember hó 4, 5 és 6. napjain

b) a szóbeli vizsgálatok szeptember hó 9 és 10. napjain.

Midőn erről további intézkedés végett a főgymnasiumi tekintetes igazgató urakat értesitem;

Tisztelettel vagyok

Debrecen, 1907. június hó 29-én

a püspök helyett

Dicsőfi J.
egyh. ker. főjegyző.

Pályázat.

A hajdunánási ev. ref. főgimnáziumban az 1907—908. iskolai évre egy magyar-német és egy görög-latin helyettes tanári állás töltetik be.

A megválasztandó illetve, kinevezendő rendszer tanár az országos tanári nyugdíj intézetnek jogosított és kötelezett tagja, de a fentartó terület járulékának 40%-t maga tartozik fizetni.

A kellőleg felszerelt t. i. születési képesítési eddigi tanulmányt és szolgálatot, hadkötelezettségi viszonyt és egészségi állapotot feltűnő okmányokkal ellátott, folyamodványok, a nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi miniszter urhoz intézve bezárólag július hó tizenötödik napjáig alólirotthoz küldendők be.

A kinevezett tanár állását 1907. szeptember 1-én köteles elfoglalni.

Kecskemét 1907. június 10-én.

Katona Mihály
főgymn. igazgató.

Király balzsam Kőszvény és csuz ellen.

☞ ☞ Legújabb gyógyszer. ☞ ☞

Ezen balzsam legújabb gyógyszer úgy belsőleg, mint külsőleg mindenféle fájdalmak ellen. **Király-balzsam** készítményem mint házi szer szükséges, hogy minden háznál kéznél legyen, mert úgy belsőleg, mint külsőleg kitűnő hasznos szer.

Belsőleg gyomorfájásnál gyomorgörcsnél csikarásnál, fejfájásnál azonnal hat s legjobb fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják **kőszvény**nél **csuz**nál továbbá meghűléseknél, fog és fejfájásnál pár perc alatt hat. Igen hasznos gyógyszer még szájvizhez cseppentve rossz lehellet szagtalanítására. **1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6 kor. 65 fill.** Utánvétellel bérmentve.

Magyar ember nem használ mást csak a hires

Hajdusági pedrót!!

mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos

Postán 3 dobozt 2 K. 15 fillérért. 6 dobozt 3 K. 65 fillérért bérmentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany egyszarvu“ gyógyszer-tára a hol mindnn bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek erdetti árakban szerezhetők be.

Alapítottatott 1851-ben.

DÁVIDHÁZY KÁLMÁN

elsőrangú könyvkötészete és diszműves üzlete
DEBRECEN, Fűvészkert-utca 9.

Teljesen modern berendezésű üzlet. Megbízható s kifogastalan munkát készít mindennemű könyvkötészeti, diszműcikkben és börmunkákban.

Ima-, Énekeskönyv s más *Egyházi műveket* tömeges mennyiségben, versenyképes kivitelben és *gyári áron*.

Anyakönyveket, tartós jó kötésben. Szent Bibliát és emléklapokat különleges diszkötésben jubileumokra.

Aranykönyvek egyházak számára mely jótékony adományok nyilvántartására is alkalmas.
Kéziratok befoglalására **táblákat**, melyek a szószekeken vagy temetéseknel előnyösen használhatók.

Iskolák számára térképek és táblázatok fe húzását vászonra vagy papírra és ezeken kívül még számcseszakba vágó munkát.

Szükséglet esetén bármely cikke nézve azonnal szolgálók, — számítások a különleges munkákhoz, — mint *Disztáblák, Emléklap és aranykönyveken, rajzokkal, kívánat szerint stylusban, levéltári irománytartó fedelekei.*

HEGEDŰS és SÁNDOR

prot. irodalmi könyvkiadóhivatalában Debreczenben 2 kor. havi részletfizetésre megrendelhető:

A legelső magyar protestáns egyháztörténet. (Képes diszmunka.)

Most jelent meg:

A MAGYAR EVANGÉLIOMI PROTESTÁNS EGYHÁZ TÖRTÉNELME

Farkas József, Kovács Sándor és Pokoly József közreműködésével

Szerkesztette: ZSILINSZKY MIHÁLY.

Könyvtári felbörkötésben 19 k. Közel háromszáz szöveggképpel, tizenkét melléklettel és számos kéz-
irathasonmással.

Csodálatraméltó, nemes küzdelem törté-
tének a vázolását tűzte ki feladatául ez az első
magyar protestáns egyháztörténet, amely
nemcsak hogy szép emléke az 1906-iki nagy
történelmi esztendőnek, hanem kiegészítője a po-
litikai történetnek is. Sőt, mivel a protestáns
egyház, valamint a magyar nemzet változatos,
eseményekben gazdag, fojemelő és magasztos
története sokszor egygyé olvad a kettős küzdelem-
ben, mivel mindkettőnek ugyanazok voltak a ve-
zérei, harcosai, vértanui, azért sok helyen egyik
a másik nélkül meg sem érthető. Korszakos
jelentőségüvé avatja még ezt a munkát az a
tény, hogy az nemcsak a magyar evangéliumi
protestáns egyház külső fejlődésének **történetét**
hanem a **belső életet** is felöleli, kiterjeszkedik
az egyházi élet, az iskolaügy és irodalmi élet
ismertetésére is, aminek révén joggal tarthatjuk
azt egy nevezetes történelmi korszak **művelő-
déstörténetének is.**

Megrendelő-lap.

Fizetendő Debreczenben.

HEGEDŰS és SÁNDORTÓL Debreczenben

*megrendelem Zsilinszky, a magyarországi Protestáns egy-
ház történelme című művet.*

*Előfizetési feltételek: Ezen mű ára 19 korona, fi-
zetendő 2 koronás egymásután következő havi részletek-
ben, szállítástól kezdődőleg, mindaddig, míg a teljes mű
vételére törlesztve nincs. Jogositva van a cég az esedé-
kes és le nem fizetett részleteket, a postaköltség hozzá-
számításával, a postai megbízás útján bevonni. A rész-
letek be nem tartása a részletfizetési kedvezményt meg-
szünteti és a mű teljes vételárát esedékessé teszi. A fi-
zetett részletek által még ki nem egyenlített része a kül-
deménynek a szállító cég tulajdonát képezi. Per esetén a
debreceni kir. járásbíróóság illetékes. Az üzlet elfogadása
a cégnek fenntartatik. A fenti feltételek alapján ezennel meg-
rendelem a fentebb jelzett munkát 19 korona vételárért,
fizetendő a megrendelés keltétől kezdődőleg 2 koronás havi
részletekben Debreczen a Hegedűs és Sándor cég pénztáránál.*

Lakhely és kelet: Sajátkezű aláírás:

Állás:

*Az illetéki díjgyezék 30 tetele értelmében bélyegmentes. Olvasható aláírást
kérünk.*

Konfirmálások alkalmából

ajánljuk az

S. Szabó József által átdolgozott Révész—Szo-
boszlay—Szabó: Konfirmációra elő-
készítő kátét ára 30 fill.

Konfirmációi emléklapok fekete nyomással
1 drb. 4 fill., 100 drb. 3.60, csinos kék
körzettel 1 drb. 5 fill. 100 drb. 4.50, dí-
szes aranyozott körzettel 1 drb. 6 fill.,
100 drb. 5.40

Konfirmáció ajándékul ajánljuk a **Rozgonyi
J. féle gyermekimkönyvet** diszes kö-
tésben 50 fill., 80 fill., 3 kor., 4 kor., és
5 korona árakban kaphatók:

HEGEDŰS és SÁNDOR

prot. irodalmi könyvkereskedésében

DEBRECENBEN, Kossuth-utca 11. szám.

Löfkovits Arthur

— órás, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u. —

Egyházi készletek, keresztelő edé-

nyek, urasztali poharak, tányérok,

kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

Hajdumegyei Népbank

mint szövetkezet.

Hetedik évtársulatát 1907. január elsején nyitja meg melybe tagok már most is és az év folyamán bármikor beléphetnek.

Az intézet tagjainak száma rövid három évi fenállása alatt 2400-ra emelkedett, a kik 13,000 törzsbetétre több mint 580,000 koronát fizettek be, mely összeg az évtársulat tartama alatt 1.700,000 korona tőkének felel meg.

A vidéki tagok befizetését megkönnyítjük azáltal, hogy a pénz beküldésére postatakarékpénztári befizetési lapokat díjtalanul adunk.

A törzsbetétek eddig megállapíthatólag 6/-ot jövedelmeznek.

Kölcsönöket a hétbármelyik napján utólag fizetendő legolcsóbb kamattal mellett folyósít.

Kölcsönöket a negyedik évtársulatra már most adunk.

Minden 10 korona kölcsön heti 50 fillérjével visszafizethető, melyben a kamattal is be foglaltatik, tehát külön kamatot nem kell fizetni.

Kölcsönöket adunk: 1. A befizetett összeg $\frac{9}{10}$ erejéig kezesség nélkül. 2. Kezességi kölcsönöket egy vagy több elfogadható kezes jóállása mellett, még azon esetben is, ha azok nem szövetkezeti tagok. 3. Jelzálog kölcsönöket ingatlanokra való bekebelezés mellett. 4. Zálog kölcsönöket biztosítékkal elfogadható értékekre.

Jelentkezések a negyedik évtársulatba való belépésre vagy kölcsön iránt, bármely nap délelőtt vagy délután az épület helyiségében Piac-utca 26. szám, főtőzsde épületében eszközölhetők.

Dr. Révi Nándor,
jogtanácsos.

Dr. Brukner Ernő,
elnök.

Ügyvezető választmány:

Dr. Ferenczy Gyula,
elnök.

Hegedüs Sándor.

Grósz Nagy Ferencz.

Toronyórák

palota-, városházi-, gyári- és lak-tanya berendezését a legelőnyösebben eszközli

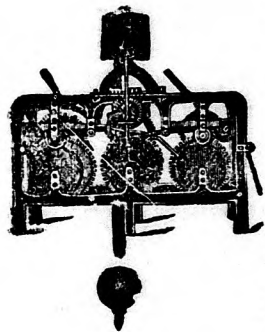
Mayer Károly utóda
Müller János
első magyar óragyár

= gőzerő berendezéssel =

Budapest, VII., Csömöri-u.

50. saját házban.

Képes árjegyzékek és költségvetések bérmentve.

Amerikai Cottage-szivólegrendszerű harmoniumokat

valamint európai rendszer szerint
— a legolcsóbban szállít —

Pajkr Rezső és Társa

Budapest, VIII., József-körut 15. szám.

Pianók.

Ára 120 kor.-tól
fölfele. ———

Részletfizetések
8 kor.-tól fölfele

Pianinók.

Képes árjegyzék
ingyen és bérmentve.
= 5 évi =
jótállás.

Pedálos-harmoniumok

mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgonaméretekkel, templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák.

Tanerőknek külön százalék engedmény.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

KÖNYVNYOMDÁJA

(tulajdonos: FARAGÓ GYÖRGY)

ajánlja

modernül berendezett könyvnyomdáját a nagyérdemű közönség szíves figyelmébe.

— „Antidol“ a legjobb gyógyszer: fejfájás ideges fejfájás és nátha ellen. A szert nem kell bevenni, néhány csepp tenyéren eldörzsölve, s használatin tasítás szerint belélegezve, azonnal megszünteti a bajt. Sok ezer ember használja s mindenki csak jót mond róla. Kérdezze ismerőseit, hogy használta-e már az Antidol-t, amely nagyszerű hatásáért arany éremmel lett kitüntetve egy üvegse ára 1 kor. 20 fill. és 35-ször mulaszthatja el vele a fejfájást. Kapható: Grósz Nagy Ferencz gyógyszer-tárában Debrecen az Arany egyszarvuhoz.

Baktai EGRY FERENCZ

== harangöntő ==
Kis-Gejőcz, Ungmegye.

A milleniumi kiállításon kitüntetve.

Hódmezővásárhelyen 1904-ben
== arany oklevelet nyert. ==

Ajánlja
harangöntő
műhelyét.

mely a legrégebb és a legjobb hírnevű az országban Teljes szavatosság mellett szállít

harangokat

bármilyen súlyban, nemetszőket feltétlenül visszavesz, a költségeket visszatéríti Árjegyzéket bérmentesen küld.

Nagyon sok előismerő irat.

Novotny Antal

harangöntőde és
vasharanglábgyár

Temesvár - Gyárvaros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmányú új modern átlukasztott

harangjait

melyek felső részükön a hege-düéhez hasonló S alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hang

guak, mint régi modoruak. Ily szerkezetű 327 kgos harang hangban egyenlő 467 kgos régi modoru haranggal. Ajánlja továbbá fogatható vertvas-koronákat, régi harangok illetékel való újra szerelését és vertvas-harang állványokak. Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak. -- Az 1896 orsz. kiállításon milleniumi nagy eremmel kitüntetve.

A „Neumann M.“ cég debreceni áruházáról.

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállító

Debrecen. Fő-tér, a magy. kir. postával szemben.

Áruházában levő mindennemű öltönyök, színre, minőségre és olcsóságra nézve első helyen állanak.

Kizárólag csak a tulajdonát képező eredeti modelljeiszerint készült férfi- fiu- és gyermekruhák vannak raktáron.

Minden darab saját műhelyében, személyes felügyelete alatt készül.

Az ország minden nagyobb városaiban hatalmas fiók-telepek.

Alapított 1845-ben.

Mérték szerint külön osztály

ALAPÍTOTT 1845-ben.